

Handläggare
Lars Burman
Telefon: 08-508 28 922**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2021-05-25, p.20

Luften i Stockholm - Årsrapport 2020

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna årsrapporten för 2020

Anna Hadenius
FörvaltningschefMalin Tappefur
Avdelningschef

Luftkvaliteten i Stockholm har mätts i flera årtionden och den långsiktiga utvecklingen är att den har blivit mycket bättre i och med att utsläppen av luftföroreningar har minskat kraftigt. Strängare utsläppskrav på fordon och industrier, renare bränslen, miljözoner, trängselskatt, dubbdäcksförbud m.m. har bidragit till förbättringen av luftkvaliteten i staden.

Under år 2020 gjorde pandemin med covid-19 att trafiken och utsläppen minskade. Året var dessutom ovanligt varmt och blåst. De för luftkvaliteten gynnsamma förhållandena för trafik och meteorologi gjorde att de flesta luftföroreningshalterna i staden var låga år 2020.

Kvävedioxid, NO₂

Mätningarna av kvävedioxid, NO₂, vid stadens gatustationer visade på en nedåtgående trend redan före pandemin med covid-19. De senaste årens tydliga minskning beror på att hårda utsläppskrav för tunga diesellastbilar har fått genomslag samtidigt som elektrifierade fordon har fasats in och att dieselandelarna för lätta fordon har börjat att minska.

År 2020 klarades miljökvalitetsnormen för kvävedioxid, NO₂, enligt Luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477) vid Stockholms stads fasta mätstationer på Hornsgatan, Sveavägen, Folkungagatan och S:t Eriksgatan samt vid Trafikverkets mätstationer E4/E20 Lilla Essingen och E4/E20 Skonertvägen. Det är första gången miljö-

kvalitetsnormen för kvävedioxid klaras vid samtliga mätstationer i staden.

År 2020 klarades även det strängare miljökvalitetsmålet ”Frisk luft” för kvävedioxid, NO₂, vid mätstationerna på Sveavägen, Folkungagatan och S:t Eriksgatan. Miljökvalitetsmålet för kvävedioxid klarades däremot inte på Hornsgatan och vid Trafikverkets mätstationer E4/E20 Lilla Essingen och E4/E20 Skonertvägen.

För att klara miljökvalitetsnorm och miljökvalitetsmål till skydd för människors hälsa för kvävedioxid, NO₂, i hela staden även vid normala förhållanden för trafik och meteorologi behöver utsläppen från vägtrafiken minska ytterligare.

Partiklar, PM10

Mätningarna av partiklar, PM10, vid stadens gatustationer har under de senaste 10–15 åren visat på en nedåtgående trend. Förutom städning och dammbindningsåtgärder har dubbdäcksanvändningen minskat. Det beror bland annat på att dubbdäcksförbud har införts på ett flertal innerstadsgator. Att vintern 2019/2020 var mild innebar att det fanns ovanligt lite vägdamm ansamlad på körbanorna under våren. Detta gjorde att partikelhalterna inte blev så höga även då vägbanorna var torra under våren.

År 2020 klarades miljökvalitetsnormen för partiklar, PM10, enligt Luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477) vid Stockholms stads fasta mätstationer på Hornsgatan, Sveavägen, Folkungagatan och S:t Eriksgatan samt vid Trafikverkets mätstationer E4/E20 Lilla Essingen och E4/E20 Skonertvägen. Miljökvalitetsmålet ”Frisk luft” för partiklar, PM10, klarades inte vid någon av stadens mätstationer, men däremot vid Trafikverkets mätstation E4/E20 Skonertvägen.

För att klara miljökvalitetsnorm och miljökvalitetsmål till skydd för människors hälsa för partiklar, PM10, i hela staden även vid normala förhållanden för trafik och meteorologi behöver utsläppen från vägtrafiken minska ytterligare. Även dubbdäcksanvändningen behöver minska. Idag har ca 20–25 % av fordonen på gator med förbud dubbdäck och i övriga innerstaden är andelen ca 30–40 %.

Kolmonoxid, CO

Halterna av kolmonoxid, CO, i staden är låga, men på grund av ett årligt evenemang med gamla bilar med dålig avgasrening överskreds miljökvalitetsnormen på Sveavägen år 2020, liksom många år tidigare. Länsstyrelsen i Stockholm har år 2021 fastställt ett åtgärdsprogram som avser att sänka halterna av CO på Sveavägen

under de dagar normen riskerar att överskridas. Det innehåller fyra åtgärder: informationsinsatser i relevanta kommunikationskanaler, utökat samarbete mellan polis och parkeringsvakter under kortegen, fler farthinder i form av busskuddar och hastighetssänkning från 50 km/h till 40 km/h. Miljöförvaltningen och Trafikkontoret i staden har medverkat i framtagande av åtgärdsprogrammet för CO.

Marknära ozon, O₃

År 2020 överskreds miljökvalitetsnormen till skydd för människors hälsa för marknära ozon, O₃, enligt Luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477). Det skedde under 9 dygn vid mätstationen i urban bakgrundsluft i taknivå vid Torkel Knutssonsgatan på Södermalm. Det är det högsta antalet dygn med överskridande sedan år 2006 i Stockholm. Årsmedelvärde av marknära ozon år 2020 var det högsta sedan mätningarna startade år 1982. Förklaringen till de ökade ozonhalterna i Stockholms urbana bakgrundsmiljö under senare år är att trafikens utsläpp av kväveoxider i staden har minskat. Trafikens utsläpp av kvävemonoxid, NO, förbrukar ozon vid bildningen av kvävedioxid, NO₂, och minskar utsläppen förbrukas mindre ozon och ozonhalterna ökar. Naturvårdsverkets bedömning vad gäller ozon är att åtgärdsprogram inte är motiverat. Åtgärder för att minska utsläppen av ozonbildande ämnen sker istället genom internationella program

Övriga luftföroreningar

För övriga luftföroreningar som regleras i Luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477) följs miljökvalitetsnormen i staden. Det gäller halten av svaveldioxid, SO₂, partiklar, PM_{2.5}, bensen, bens(a)-pyren, bly, arsenik, kadmium och nickel.

Rapportering av mätdata

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2019:9) har 2020 års kvalitetssäkrade mätdata samt uppgifter om datakvalitet och metadata skickats in till datavärden SMHI. Inrapporterade mätdata ingår i Sveriges årliga rapportering om luftkvalitetssituationen till EU-kommissionen.

Bilagor

1. Luften i Stockholm – Årsrapport 2020